

Асоціація «Новий Акрополь»
Інститут мистецтвознавства, фольклористики
та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України
Філософський факультет КНУ ім. Тараса Шевченка
Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПНУ
Державний університет театру, кіно і телебачення ім. І. К. Карпенка-Карого
Державна академія керівних кадрів культури і мистецтва
Національна спілка художників України
Секція критики та мистецтвознавства КОНСХУ
Українська секція AICA (UNESCO)

ЕТИКА І КУЛЬТУРА АКТУАЛЬНІ ЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ У СФЕРІ КУЛЬТУРИ

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
21.V — 22.V

Частина 1

Київ 2004

ЗМІСТ

Філософія моралі	1
<i>Берко П. Г.</i> Гедонізм — життєвий принцип Г. Сковороди.....	1
<i>Бичко А. К.</i> Основний чинник національної самосвідомості — моральність.....	2
<i>Вдовина О.</i> До питання про походження вітчизняних етичних теорій періоду Київської Русі.....	2
<i>Гур В. І., Степаненко О. В.</i> Етика цінностей і гуманізація культури.....	3
<i>Діденко І., Небелюк М. Г.</i> Сковорода про місце благородного почуття у вихованні молоді.....	5
<i>Залужна А. Є.</i> Категоричний імператив І. Канта в українській філософській традиції.....	6
<i>Кіхно О. В.</i> Етична діалектика особистісного і загальнолюдського в творчості Генія.....	8
<i>Левицкий О. В.</i> Суб'єктивна реальність: синтез філософії и искусства.....	9
<i>Ляхвацька О. М.</i> Умови реалізації моральних цінностей в етиці Романа Інгардена.....	11
<i>Малахов В. А.</i> Людність як межова моральна цінність за умов сьогодення.....	13
<i>Мусулин А.</i> Закон как этическое начало: Этнос — Номос — Темистос.....	14
<i>Обревко Ю.</i> Містичний досвід та межа філософського дискурсу в філософії Плотіна.....	15
<i>Орлова Т. І.</i> Конструктура — етика незгоди.....	16
<i>Павлов В. І.</i> Екзистенційний вимір морально-етичних цінностей у сучасній філософії.....	18
<i>Семенюк К. С.</i> Ідеал — єдність етичного та естетичного.....	20
<i>Сторижко А. И.</i> Проблема долга в системе экологического знания.....	21
Проблеми виховання і морального формування	23
<i>Ваганова Н. А.</i> Гуманістичні принципи розвитку особистості дошкільника.....	23
<i>Гризоглазова Т. І.</i> Виховна функція музики та механізми її реалізації.....	23
<i>Дергач М. А.</i> Театральне мистецтво в педагогічній системі формування морально-ціннісних орієнтацій особистості.....	24
<i>Джеджера К. В.</i> Моральний аспект культури спілкування.....	26
<i>Жаловага А. С.</i> Трансформації морального ідеалу протестантської етики.....	27
<i>Ільницька Л. В.</i> Етичний шлях концепції «естетичного виховання» Герберта Ріда.....	29
<i>Каменщикова И. Н.</i> Вопросы философского формирования и воспитания в трактате Эразма Роттердамского «О воспитании детей».....	30
<i>Коновець С. В.</i> Образ матері в моральному вихованні особистості.....	31
<i>Костюченко О. В.</i> Виховання творчої особистості в ускладнених умовах.....	32
<i>Макуха С. И.</i> Религиозное сознание и система ценностей современного человека.....	34
<i>Медведева Н. В.</i> Вільна реалізація задумів в образотворчій діяльності дітей.....	35
<i>Москальова Л. Ю.</i> Сутність морального виховання особистості вчителя музики і художньої культури.....	36
<i>Поклад І. М.</i> Етика відносин у збереженні психологічного здоров'я дитини.....	37

внутрішнє протиріччя, біль зумовлює її участь у втіленні запропонованого сюжету. Театральна діяльність людини в цьому випадку обумовлюється:

- важливістю порушеної етичної проблеми;
- рівнем довіри до оточуючих;
- майстерністю організаторів, режисера та акторів у проведенні такої форми роботи тощо.

Участь у цьому виді театральної діяльності передбачає максимальну соціальну активність особистості, що, у свою чергу, сприяє глибокому засвоєнню етичних норм, формуванню стійких морально-ціннісних орієнтацій. Поряд із цим вирішуються низка завдань, які сприяють формуванню «ядра особистості»:

- розширення резервів індивідуальності, параметрів мислення людини;
- розвиток здатності до аналізу явищ життя і, як наслідок, — актуалізація адаптивних функцій людини;
- подолання одновимірного уявлення про життя, стимуляція процесів оновлення морально-ціннісних устоїв у власній життєдіяльності;
- розвиток комунікативних функцій людини.

МОРАЛЬНИЙ АСПЕКТ КУЛЬТУРИ СПІЛКУВАННЯ

Джеджер К. В., Рівненський державний гуманітарний університет

Усі сфери життєдіяльності людей пов'язані зі спілкуванням — необхідним засобом досягнення взаєморозуміння і взаємодії. Феномен культури спілкування априорі зумовлює існування певних узгоджень, правил, норм, ритуалів, а також вироблення системи засобів, форм їх забезпечення, які прийнято зараховувати до сфери культури спілкування, і завдяки чому можливе досягнення домовленостей, обміну думками і діями у соціальній спільноті. З огляду на це, формування культури спілкування є обов'язковою складовою морального виховання особистості. Саме тому теоретична і, особливо, практична значущість цієї проблеми робить її предметом інтенсивних наукових досліджень у галузі педагогіки і психології.

Звернення до сучасних психолого-педагогічних праць (О. Березина, О. Даниленко, Л. Дурандіна, В. Малахов, О. Яницька та ін.) дає змогу встановити різноманітні підходи до визначення поняття «культура спілкування» — від вузьких, сконцентрованих на одному його аспекті, до широких, спрямованих на виділення системи сутнісних ознак та взаємозв'язків.

Прикладом гранично вузького підходу можна вважати визначення Л. Дурандіної, яка розглядає культуру спілкування у площині дефініції «ввічливість».

З погляду О. Березиної, культура спілкування визначається через певні елементи структури особистості, а саме, через ті якості та властивості, котрі забезпечують взаєморозуміння і взаємодію особистості із соціумом.

Поряд з вузькими трактуваннями поняття «культура спілкування», існують думки про необмеженість проявів цього явища. За висновками В. Малахова, у відповідності до інтерсуб'єктної сутності культури, будь-який її прояв може розглядатися як культура спілкування. У такому контексті йдеться про моральний аспект спілкування або моральну культуру спілкування, яка за аналогічними вимірами відповідає моральним нормам і гуманістичним цінностям, сформованим суспільством.

Складність і багатозначність обох підходів зумовлює отримання неоднозначних результатів, внаслідок чого прослідковуються відмінності як у науково-теоретичних

інтерпретаціях, так і у виборі шляхів формування культури спілкування в педагогічній практиці.

Заслуговує на увагу точка зору на зазначену проблему О. Яницької, яка вважає ядром культури спілкування ставлення, що завжди присутнє у спілкуванні та складає його внутрішню сутність. Автор розглядає культуру спілкування в якості показника певного рівня морального розвитку особистості. Адже ставлення до оточуючих становить елемент внутрішньої культури людини та безумовно виступає її моральною установкою. Відповідно модель морального виховання складається із засвоєння схваленого етикою суспільства ставлення, а також форм спілкування (ввічливості, тактовності, мовленнєвої культури тощо).

На відміну від такого підходу, О. Даниленко підкреслює фундаментальне значення інструментального забезпечення спілкування і відносить до культури спілкування всі прийняті певною спільнотою способи і засоби, що виражають думки і почуття, ставлення до себе чи інших, незалежно від їхнього змісту та моральної якості. Таким чином, спілкування відноситься до виду діяльності, в якій можуть мати місце як моральні, так і аморальні мотиви, цілі, взаємини.

Відтак, культуру спілкування слід розглядати як комплекс способів поведінки людей, що забезпечує власне перебіг процесу спілкування. Моральний аспект культури спілкування береться до уваги й у трактуванні вузького педагогічного смислу досліджуваного феномену.

Отже, у такому значенні до культури спілкування належать і відповідні до моральних норм та естетичних уявлень форми поведінки, а в особистісному контексті — сукупність способів діяльності та зразків поведінки.

ТРАНСФОРМАЦІЯ МОРАЛЬНОГО ІДЕАЛУ ПРОТЕСТАНТСЬКОЇ ЕТИКИ

Жаловага А. С., Український гуманітарний Інститут, Київ

Протестантизм дає нам приклад дієвості впливу на суспільство етичної доктрини церкви. Протестантиська етика звільнила індивідуума від пасивного споглядання життя і психологічно підготувала його до активної господарської діяльності. Вона сформувала систему принципів поведінки і моральних норм західного суспільства. Прагнення до неї стало основою «протестантської трудової етики». Як показали німецькі соціологи М. Вебер і В. Зомбарт, відбулося моральне виправдання нового економічного укладу — капіталізму, який змінив колишні християнські обмеження економічної діяльності. Дух капіталізму виріс з етичного протестантизму: кальвінізму, методизму, пієтизму, анабаптизму.

Коротко нагадаємо основні принципи протестантської етики, які і сьогодні принципово впливають на соціальну та економічну поведінку протестантів:

1. Концепція приречення і вибраності: «...нерівний розподіл земних благ, так само як і призначення до порятунку лише деяких, — справа божественного провидіння, яке переслідує... нам невідомі цілі» (Кальвін).

2. Внутрішня установка — активна етична дія: обраність повинна знайти своє підтвердження в постійних зусиллях у рамках своєї професії (яку можна змінювати); слова апостола Павла «хто не працює, той не їсть» стають загальнозначущим обов'язковим розпорядженням. Життя людини надзвичайно коротке, і воно повинне бути використаним для «підтвердження» свого покликання. Витрата часу на світські розваги є морально неприпустимою.